

کتابهای انسانشناسی در باره خاورمیانه

Bates, Daniel & Rassam, *Arabic Peoples and Cultures of the Middle East*, Prentice Hall, 1983, 289 pages.

Eickelman, Dale F. *The Middle East, An Anthropological Approach* Prentice Hall, 1981, 336 pages.

Gulick, John *The Middle East: An Anthropological Perspective* Goodyear Publishing Company, 1976, 244 pages.

Held, Colbert C. *Middle East Patterns: Places, Peoples and Politics*, Westview Press, 1989, 442 pages.

در سال ۱۹۵۸ اولین کتاب انسانشناسی در مورد خاورمیانه نوشته شد،^۱ پس از ۱۱ سال دومین کتاب درج شد و از آن پس هر چند سال یکبار انسانشناسی کتابی در مورد خاورمیانه به رشته تحریر درآورده است.^۲ چهارمین کتاب معرفی شده در عنوانهای بالا، هر چند کلماتی دارد که یادآور رشته انسانشناسی است، اما در حقیقت در زمینه جغرافیای انسانی است. یک جغرافی دان پس از ۱۶ سال اقامت در خاورمیانه از طرف وزارت کشور امریکا، و ۳۰ سال کار در این ارتباط، و ۶ سال تحریر، آن را چاپ نموده است. از آن رو که این کتاب دارای آمار اقتصادی و

جغرافیایی جدیدتری نسبت به کتابهای دیگر است، آن را در فهرست آورده‌ایم. ما با نام آقای دکتر جان گالیک به خاطر تحقیقاتی که در شهر اصفهان در سالهای ۱۹۷۰ - ۱۹۷۱ انجام داده است آشنا هستیم.^۳ علاقه او به خاورمیانه در سال ۱۹۴۳ با رفتن به منطقه کانال سوئز آغاز شد. پس از آن در لبنان و عراق اقامت و تحقیق نمود. هدف او در این کتاب، که نتیجه بیش از ۲۰ سال تدریس است، شناساندن زندگی روزمره مردم معمولی خاورمیانه می‌باشد.

کتاب آقای دکتر بیتس و خانم دکتر راسمن نتیجه ده سال تحقیق و تدریس در مورد خاورمیانه است. این کتابی است در انسان‌شناسی اجتماعی بر مبنای رفتار، احتیاجات، ارزشها و خواست‌های افراد. بدین ترتیب هر چند نمونه‌های این کتاب کمتر به ایران مربوط می‌شود، اما مطالب آن در مورد سایر کشورها چنان ملموس است که استفاده از آن برای محقق ایرانی ارزشمند می‌باشد. او کمتر به سیاست و اقتصاد کشورها می‌پردازد، بلکه سعی می‌کند نظام سیاسی و اجتماعی چه در حال سکون و چه در حال تغییر را بر مبنای ساخت اجتماعی درون منطقه یعنی نظام خویشاوندی نشان دهد. نویسندگان این کتاب نسبت به برخی از مسائل کلی روشنفکری در ارتباط با خاورمیانه حساسیت نشان می‌دهند: آنها به این امر واقف هستند که خاورمیانه مانند موضوعات قبلی انسان‌شناسان در مورد بدوی‌ها نیست. با پرداختن به این منطقه، آنها با اولین تمدن‌های جهان مواجه می‌شوند، تمدن‌هایی که منشاء بزرگترین مذاهب هستند، سنت نگارش، تحصیل و تحریر را از دیرباز با خود دارند. آنها به طور انتقادی با شرق‌شناسی برخورد می‌نمایند، زیرا انسان‌شناسی در پی شناخت انواع نهادهای مختلف و فرهنگ‌ها است تا تمام جریانات و اصول انسانی رایج در آن‌ها را بیابد.

کتاب آیکلمن از منابع مربوط به ایران استفاده بیشتری می‌نماید. نویسنده از مقالات، برخی ترها و مهمترین کتب چاپ شده در مورد ایران به وسیله انگلیسی‌زبانان یاری جسته، و سعی کلی او در ارائه خطوط اصلی تحقیقات انسان‌شناسی در خاورمیانه است. از طرف دیگر او ادعا می‌کند این مطالب می‌تواند در شناخت «جوامع پیچیده» برای کل رشته انسان‌شناسی دارای اهمیت باشد.

«خاورمیانه» در این کتب حداقل از ایران تا مصر، و حداکثر از پاکستان و افغانستان تا موریتانی می‌باشد. کتاب بیتس و هلد واحد اولی، و کتاب آیکلمن وسیعترین ناحیه را در بر

می‌گیرد. در اختتام فهرست عناوین این کتب از نظر خواننده می‌گذرد:

بیتس و راسمن، مردم و فرهنگهای خاورمیانه

فهرست عنوان‌ها:

- ۱ - محیط جغرافیایی و کلیاتی از تاریخ منطقه ۲ - اسلام: پیامبر و مذهب ۳ - اسلام به عنوان فرهنگ، اسلام به عنوان سیاست ۴ - هویت گروهی، و گروههای اقلیت ۵ - عشایر کوچ‌رو
- ۶ - روستانشینی و کشاورزی ۷ - شهرها و زندگی شهری ۸ - سرچشمه بافت اجتماعی: خویشاوندی، ازدواج و خانواده ۹ - زنان و نظم اخلاقی: هویت و تغییر و تحول ۱۰ - تشکیلات محلی قدرت: ریاست و قبیله‌گرایی ۱۱ - چالش و محضور، موقعیت انسانی در خاورمیانه

آیکلمن، خاورمیانه، یک نگرش انسان‌شناسانه

- فهرست عنوان‌ها: مقدمه. ۱ - انسان‌شناسی و خاورمیانه ۲ - پیشتازان روشنفکر: کشف مجدد خاورمیانه ۳ - دوره تحقیقات کارکردی: روستا و تحقیقات گروهی ۴ - چارچوب زندگی عشایر کوچ‌رو
معنا و جامعه.

- ۵ - تعریف عشیره ۶ - روابط شخصی و خانوادگی ۷ - تغییر در طرز تفکر: خویش، جنسیت و اقلیت ۸ - نظم فرهنگی در جوامع پیچیده و مطالعات فرهنگی
اسلام و تجربه دینی.
- ۹ - اسلام در عمل
اشکال تغییر.

- ۱۰ - شهرها ۱۱ - سیاست اقتصادی: گذشته و حال

گالیک، خاورمیانه، یک چشم‌انداز انسان‌شناسانه

فهرست عنوان‌ها:

- ۱ - محیط زیست ۲ - وحشت و پناهگاه ۳ - جوامع تولیدکننده خوراک ۴ - شهرها: پایه‌گذاری، نوگرایی و ادامه حیات ۵ - مجموعه‌های فرهنگی و هویت فردی ۶ - مذهب و فرقه‌گرایی ۷ - خویشتن ۸ - نتیجه‌گیری

- 1- Coon, Carleton S. **Caravan: The Story of the Middle East**, 1958.
- 2- Patai, Raphael, **Society, Culture and Change in the Middle East**, 1969.
Pierce, Joe E. **Understanding the Middle East**, 1971.
Sweet, Louise, **Peoples and Cultures of the Middle East**, Vol I: Depth and Diversity, Vol II: Life in the Cities, Towns, and Countryside, 1970.
- 3- «Domestic Social Environment of Women and Girls in Isfahan, Iran», 1978.
«Varieties of Domestic Social Organization in the Iranian City of Isfahan», 1974.
«Kinship, Contraception and Family Planning in the Iranian City of Isfahan», 1975 and
«Migrant and Native Married Women in the Iranian City of Isfahan», 1976.

Bates & Rassam

- 1- The Setting: Human Geography and Historical Background
- 2- Islam: the Prophet and the Religion
- 3- Islam as Culture, Islam as Politics
- 4- Communal Identities and Ethnic Groups
- 5- Pastoralism and Nomadic Society
- 6- Agriculture and Changing Village
- 7- Cities and Urban Life
- 8- Sources of Social Organization: Kinship, Marriage and the Family
- 9- Women and Moral Order: Identity and Change
- 10- Local Organization of Power: Leadership, patronage and tribalism
- 11- Challenges and Dilemmas: The Human Condition in the Middle East Today

Gulick

- 1- Evolving Ecology
- 2- Peril and Refuge
- 3- Food Production Communities
- 4- Cities: Establishments, Innovations, and continuities
- 5- Cultural Aggregates and Individual Identities
- 6- Religion and Sectarianism

7- The Essential Self

8- Conclusion

Eickelman

1- Anthropology and the Middle East

2- Intellectual Predecessors:

The Rediscovery of the Middle East

3- The Functionalist Era: Village and Community Studies

4- The Contexts of Pastoral Nomadism

5- What is a Tribe?

6- Personal and Family Relationships

7- Change in Practical Ideologies: Self, Sexuality and Ethnicity

8- The Cultural Order of Complex Societies

9- Islam in Practice

10- Cities in their Place

11- Political Economy: Past and Present

۲۸۵

منتشر شد:

تجسم خلاق

نوشته: شاکتی گواين - ترجمه گیتی خوشدل

کتاب تجسم خلاق، مقدمه و تمرینی برای هنر استفاده از انرژی ذهنی برای ایجاد تحول، و بهبود سلامت و زیبایی و توانگری و ثروت و روابط دلخواه و برآوردن همه خواسته‌ها و آرزوهاست.

نویسنده کتاب خانم شاکتی گواين در رشته‌های رقص و روانشناسی از دانشگاه کالیفرنیا فارغ التحصیل شده است و به مدت دو سال برای آموزش فلسفه شرق و یوگا و مراقبه و مکاشفه، به اروپا و آسیا سفر کرده است.

مرکز پخش - چشمه